

7 maart 2007   nr 36

**INFO
LGOG
KRING TER HORST**

OPGERICHT 1 JANUARI 1974

LGOG

INFO LGOG KRING TER HORST,
zeventiende jaargang, nummer 36, 7 maart 2007
Een uitgave van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap Kring Ter Horst.
INFO LGOG KRING TER HORST verschijnt tweemaal per jaar:
in maart en september.
Oplage: 200 exemplaren
Uiterste inzenddata kopij: 1 februari en 15 augustus
Redactie: Yvonne Hermans-Cuppen en Wim Moorman
Redactieadres: Meterikseweg 153, 5961 CV Horst, telefoon (077) 398 1606, e-mail:
wim.moorman@wanadoo.nl

INHOUD

Van de redactie	4
Uitnodiging 33 ^e jaarvergadering 7 maart 2007	5
Verslag van de 32 ^e jaarvergadering op woensdag 22 maart 2006	6
Verslag over het jaar 2006	10
Verslagen activiteiten	14
Programma	20
Voorzitter ontvangt onderscheiding	21
De heilige Jozef, een vergeten fenomeen	22
Beleidsvoornemens 2007	24
Verhaal va mie vader	27
Nieuwe publicatie	28
Bestuur LGOG Kring Ter Horst	29

VAN DE REDACTIE

Geschiedenis lijkt bezig aan een revival. Aanwijzingen daarvoor zijn onder meer de door de politiek gestarte en nog voortwoedende discussie over een nationaal historisch museum en de massale aandacht die de presentatie van de canon van de Nederlandse geschiedenis vorig jaar trok. Maar ook dichterbij huis zijn enkele initiatieven in gang gezet die zich nadrukkelijk bezighouden met het al dan niet recente verleden. Om maar eens twee heel uiteenlopende voorbeelden te noemen: de derde Horster revue die binnenkort opgevoerd zal worden en het omturnen van de voormalige Horster kantfabriek in een museum. Tel daar nog het gemeentelijk voornemen bij op om met behulp van de dorpsraden een lijst samen te stellen van behoudenswaardige panden in alle kernen van de gemeente Horst aan de Maas, en de conclusie is onvermijdelijk: geschiedenis lééft! Het LGOG probeert die belangstelling nog verder te stimuleren door het organiseren van lezingen, cursussen en excursies. Dit lukt de ene keer uiteraard wat beter dan de andere keer, maar de volle zaal bij de recente lezing over de opgravingen in het Meterikse veld en de grote belangstelling voor de cursus over de schilderkunst in Limburg stemmen toch tot tevredenheid. Als die belangstelling voor de 'eigen' geschiedenis zich nu ook nog weerspiegelde in een toename van het aantal ingezonden bijdragen voor Info, hadden we weinig meer te wensen over!

Verder moet ons nog iets van het hart. Binnen het provinciale LGOG is een discussie losgebrand over het al dan niet digitaal verzenden van convocaties (zie daarvoor in dit nummer de bijdrage "Beleidsvoornemens 2007"). Wat betreft Info LGOG Kring ter Horst kunnen wij u in elk geval geruststellen. Wij garanderen u dat Info ook de komende jaren gewoon in de vanouds vertrouwde papieren vorm zal verschijnen, omdat we menen dat we u op die manier het meeste leesgemak en –plezier kunnen bieden. Dit betekent overigens absoluut niet dat we onze ogen sluiten voor de ontwikkelingen op digitaal gebied: zo zijn alle eerder verschenen nummers van Info LGOG Kring Ter Horst inmiddels te raadplegen op www.lgogterhorst.nl.

Yvonne Hermans-Cuppen

Wim Moorman

UITNODIGING 33^e JAARVERGADERING 7 MAART 2007

Dames en Heren,

Wij nodigen u allen uit om op woensdag 7 maart 2007, aanvang 20.00 uur, onze 33e jaarvergadering bij te wonen. Deze vergadering zal worden gehouden in de zaal van "De Sport", Wilhelminaplein 9 te Horst, telefoon (077) 398 1318.

AGENDA

1. Opening en mededelingen.
2. Verslag 32e jaarvergadering 22 maart 2006.
3. Verslag over 2006 van de secretaris.
4. Verslag over 2006 van de penningmeester en de kascontrolecommissie.
5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie.
6. Bespreking bestuursbeleid.
7. Rondvraag.
8. Sluiting van de jaarvergadering.

Na de pauze zal de heer Hay Mulders, voorzitter van de werkgroep Oud-America, een lezing houden over het ontstaan van het kerkdorp America.

Voor 1800 was de plaats waar nu America ligt een groot veen- en heidegebied. Daarna vestigden de eerste mensen zich in het gebied. Rond 1850 woonden er zeven gezinnen. Omstreeks 1900 was dit aantal uitgegroeid tot 85 gezinnen en ruim 500 inwoners. De groei in de gemeenschap werd mede gestimuleerd door de bouw van een station in 1866 toen de spoorlijn Venlo-Helmond voltooid was. Er kwam een school en America werd een zelfstandige parochie. Zo groeide het dorp uit. Het veen werd ontgonnen en landbouwbedrijfjes, zover dat mogelijk was, werden opgericht. Over het ontstaan van de naam "America" doen nog allerlei verhalen de ronde. Vanavond zullen we horen hoe het werkelijke verhaal is.

Iedereen kent wel de verhalen over de echte "Rowwen Héze", maar ook over de huidige gelijknamige popgroep. Toon Kortooms beschreef in het boek over "De Zwarte Plak" de geschiedenis van de familie Poels en het verzet in de Tweede Wereldoorlog dat in het gebied rondom de Zwarte Plak goed georganiseerd was. Hay Mulders zal vertellen over de hele geschiedenis van dit dorp, over de inwoners en over hun ervaringen in goede en slechte tijden. Waarvan leefden de mensen er vroeger en nu?

In Oudheidkamer "De Moeëk" probeert de werkgroep de herinneringen aan het verleden van America levendig te houden. Het museum ligt aan de Past. Jeukenstraat in gemeenschapsaccommodatie "Aan de Brug" en is elke zaterdagmiddag van 13.30 uur tot 15.30 uur geopend. In 2006 gaf de Stichting "Werkgroep Oud America" een fotoboekje over het oude America uit. Dit zal na de lezing te koop aangeboden worden.

Wij hopen dat u onze 33^e jaarvergadering in zaal "De Sport" zult kunnen bijwonen.

Namens het bestuur van LGOG kring Ter Horst,

drs. Marcel van den Munckhof, voorzitter

dhr. Jan Vissers, secretaris

VERSLAG VAN DE 32^e JAARVERGADERING OP WOENSDAG 22 MAART 2006

1. Opening en mededelingen

De voorzitter M. van den Munckhof opent om 20.00 uur de 32e jaarvergadering van LGOG kring Ter Horst. Volgens de presentielijst bezochten 36 personen de jaarvergadering.

Berichten van verhindering zijn binnengekomen van: mevrouw Clevers uit Lottum, de heren Fasol en Schatorjé uit Horst. De voorzitter geeft uitleg over het late tijdstip van deze vergadering (verkiezingen e.d.)

Er wordt een moment van stilte gevraagd voor de overleden leden van onze kring: de heer Jan van Hegelsom en de heer Piet Peeters. Verder wordt de heer Harrie van Sloun herdacht. Hij was de inleider van onze wintercursus.

2. Verslag 31^e jaarvergadering 7 maart 2005

Wordt onder dankzegging van de secretaris(sen), zonder op- of aanmerkingen, vastgesteld.

3. Verslag over 2005 van de secretaris (zie Info LGOG nr. 34)

Wordt onder dankzegging van de secretaris vastgesteld.

De heer Verheijen doet de suggestie om een lezing te verzorgen over de graven Von Fürstenberg. Hij heeft hierover onlangs een lezing bijgewoond.

4. Verslag over 2005 van de penningmeester en de kascontrolecommissie (G. Verheijen en A. Wismans)

De penningmeester geeft een korte toelichting op het financiële jaarverslag. Er is een klein positief saldo. Verder is een gedeelte van het tegoed ondergebracht op een spaarrekening vanwege de te verwachten renteopbrengsten.

Namens de kascontrolecommissie prijst de heer Verheijen de penningmeester voor zijn accurate en uitvoerige manier van boekhouden. De kascontrolecommissie heeft de stukken in orde bevonden en stelt de vergadering voor om de penningmeester voor de jaarstukken 2005 te dechargeren. Dit gebeurt onder applaus.

5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie

De heer A. Wismans blijft nog een jaar lid van de kascontrolecommissie. Hij wordt volgend jaar bijgestaan door de heer P. van Enckevort.

6. Bespreking bestuursbeleid

In 2005 is de kring Ter Horst van het LGOG heel actief geweest. Naast de lezingen, Info LGOG, excursies en het opzetten van de wintercursus, is het bestuur druk bezig geweest met het zoeken naar een nieuwe gelegenheid om de lezingen te laten plaatsvinden en met het opzetten van een website, om maar twee voorbeelden te noemen. In het jaarverslag van de secretaris kunt u een en ander nalezen.

Het aantal leden van een kring is natuurlijk altijd belangwekkend: het bepaalt de sfeer in een vereniging maar het heeft natuurlijk ook invloed op de financiën. Afgelopen jaar is het ledenaantal, voor het eerst sinds enkele jaren, lichtjes gedaald. Het aantal blijft echter gelukkig steeds boven de 160 leden. Verheugend is tevens om te constateren dat er nieuwe, "jongere" aanwas bij is gekomen. De leden die hun lidmaatschap hebben opgezegd, hebben dat om persoonlijke redenen gedaan die niets

te maken hebben met keuzes van het bestuur of met de inhoud van onze activiteiten. Overigens deelt de voorzitter mede dat er op dit moment weer 165 leden geregistreerd staan.

In 2006 zal het bestuur daarom in grote lijnen de koers voortzetten van de afgelopen jaren. Er komen enkele speerpunten in beleid. Ten eerste is daar de stabilisatie van het aantal leden. Als bestuur vinden we het noodzakelijk om nieuwe en jonge leden te werven. Daarmee versterken we de basis van onze plaatselijke vereniging. Het geeft straks ook de mogelijkheid om, bij het zoeken van nieuwe activiteiten of nieuwe bestuursleden, te putten uit mogelijkheden en capaciteiten die er bij onze leden zijn.

Dat brengt de voorzitter op een volgend speerpunt. De huidige bestuurstermijn van de bestuursleden is vier jaar. Na die periode kan een bestuurslid nog een maal herkozen worden voor eenzelfde periode. Het vinden van geschikte bestuursleden is geen eenvoudige zaak. Hoewel natuurlijk niet alle bestuursleden een opleiding op historisch vlak dienen te hebben, is het zeer wenselijk, ja eigenlijk noodzakelijk, wanneer er enkele bestuursleden zijn die affiniteit met deze materie hebben gezien de doelstelling van de vereniging. Het valt op, bij het doorlezen van bestuursnotulen van de afgelopen jaren, hoe vaak het punt "nieuwe bestuursleden" terugkomt op de agenda; eigenlijk te vaak en eigenlijk is dit energie die beter voor andere zaken gebruikt zou kunnen worden. Om die reden hebben wij het Genootschapbestuur dan ook gevraagd om bij een statutenwijziging het aantal herkiesbare periodes van een naar twee te brengen. Dat betekent in concreto dat iemand geen acht maar maximaal twaalf jaar bestuurslid zou kunnen zijn. Het Genootschapbestuur heeft aangegeven dat allengs in overweging te willen nemen en heeft gezegd dat voor de huidige periode deze regel toegepast zou kunnen worden. Bij veel collega-kringen blijkt dit al praktijk te zijn.

Historie betekent het verleden bekijken met de bedoeling ervan te leren voor de toekomst. Om die reden werkt uw kringbestuur toekomstgericht en gaan wij met de moderne tijd mee. Er is inmiddels een website ontworpen voor de kring. Een van onze bestuursleden heeft dit werk op zich genomen en samen met de andere bestuursleden is de site al voor een deel gevuld. De website www.lgogterhorst.nl zal zo dadelijk officieel in gebruik worden gesteld. Naast informatie, werving en aankondigingen biedt het ook de mogelijkheid om de laatste mededelingen op de website te zetten: in geval van ziekte van een inleider of bij erg slecht weer kan bijvoorbeeld al een waarschuwing op de website worden gezet.

Ook het belang van de individuele leden wordt in het oog gehouden. Bij onze bijeenkomsten hebben sommige leden moeite met het goed verstaan van de inleider. Om die reden heeft de kring enkele jaren geleden al zelf voor een dasmicrofoon gezorgd. Momenteel bekijken we de mogelijkheid om op een bepaalde plaats in de zaal een ringleiding te leggen, waardoor we ook onze leden die gehoorproblemen hebben, tegemoet kunnen komen. Ook de zaaleigenaar denkt daarin met ons mee.

Naar buiten toe is uw bestuur ook actief. Zo hebben we de kring gerepresenteerd bij de ingebruikname van het nieuwe altaar vanwege de schutterij, zit uw voorzitter in de sollicitatiecommissie voor de nieuwe directeur van het provinciale LGOG en laten we tijdens de provinciale vergaderingen onze stem ook regelmatig horen. Ook met de regionale heemkundeverenigingen is overleg; wij participeren ook in initiatieven van de gemeente.

Het HEP, een platform dat mede geïnitieerd is door onze kring, blijft ook actief. Momenteel zijn de leden bezig met het opzetten van een lessenserie over ziektes. Op hun eigen website is een en ander na te lezen. Belangstellenden kunnen zich te allen tijde wenden tot deze website. Een ander orgaan waarmee de kring naar buiten treedt, Info LGOG, wordt nog trouw twee maal per jaar door twee redacteuren samengesteld. Zij zijn ook steeds op zoek naar nieuwe artikelen; de verwachting is dat er over enige tijd enkele inhoudelijke veranderingen zullen komen. Mocht u belangstelling hebben om bij te dragen aan de Info, dan richt u zich tot een van de redacteuren. Dat geldt trouwens ook voor de gewaardeerde sponsors, die door een advertentie bijdragen in de onkostenbestrijding van het drukwerk van Info LGOG en om die reden ook op de website genoemd worden.

De heer Hendrix vraagt of de datum genoemd op pagina 54 juist is. Nee, foutje! De heer Verheijen geeft aan dat het verlengen van de bestuurstermijn al een langlopende zaak is, en heeft er weinig vertrouwen in dat het hoofdbestuur hierin mee zal gaan. De voorzitter maakt zich sterk om het tegendeel te bewijzen.

Het bestuur bedankt de leden voor hun vertrouwen, zaal Van Heijster voor de goede service en de sponsors voor hun bijdragen. Dit wordt met applaus bekrachtigd.

7. Aanpassing huishoudelijk reglement

Naar aanleiding van ons voorstel om artikel 8, lid 6 van het huishoudelijke reglement aan te passen heeft het Genootschapbestuur ons gevraagd een formele wijziging van dit punt niet voor te leggen aan een plaatselijke vergadering. Om die reden trekt het bestuur dit agendapunt dan ook in.

Feit is dat uw plaatselijke bestuur met het in het voorstel geschetste probleem blijft zitten. In plaats van een stemming of een voorstel tot wijziging zou ik u willen vragen of u er bezwaar tegen heeft als het bestuur zich sterk maakt bij het Genootschapbestuur dit punt zo spoedig mogelijk aan te passen om voornoemde redenen. Tevens zou ik u willen vragen of u er bezwaar tegen heeft als het plaatselijke bestuur handelt in de geest van het eerder geformuleerde voorstel met daarbij de aantekening dat we er steeds formeel melding van zullen maken bij het Genootschapbestuur zolang de wijziging niet officieel is doorgevoerd.

8. Bestuursverkiezing

Aftredend zijn: de voorzitter, M.P.G.M. van den Munckhof, en de vice-voorzitter, W.J. Moorman. Beiden stellen zich beschikbaar voor een tweede, respectievelijk derde termijn.

De secretaris neemt het woord. Hij vertelt dat er geen tegenkandidaten zijn voorgedragen en vraagt de vergadering om de huidige voorzitter, de heer Marcel van den Munckhof, voor een tweede termijn te benoemen. Dit voorstel wordt unaniem aanvaard, waarna de secretaris de voorzitter feliciteert met zijn herbenoeming.

Ook voor de positie van de heer Wim Moorman zijn geen tegenkandidaten voorgedragen. De voorzitter stelt de vergadering voor om, indachtig het onder punt 7 gestelde, Wim Moorman voor een derde periode te benoemen. Ook dit voorstel wordt unaniem aanvaard.

9. Officiële presentatie en opening van onze website: www.lgogterhorst.nl

De openingshandeling wordt door een van de oprichters van onze kring verricht: de heer Gert Verheijen, bovendien lange tijd de man die voor de communicatie binnen de vereniging moest zorgen. De heer Verheijen vertelt dat hij begonnen is met een Adler-typemachine, daarna overgegaan naar de computer, en nu blij is dat hij ook het digitale tijdperk voor onze kring mag inluiden, waarna het gordijn opgehaald wordt.

De heer Pieter Jakobs geeft voor de aanwezigen een "rondleiding" over de diverse sites. Hij vertelt hoe een en ander in elkaar zit en hoe het ontstaan is, en ook hoe het verder aangevuld zal worden. Diverse mogelijkheden worden aangestipt en ook vanuit de zaal voorgesteld.

De heer Hendrix vraagt of het niet mogelijk is om de index van het blad "Maasgouw" en van het "Limburgs tijdschrift voor genealogie" op de site te plaatsen. De voorzitter geeft aan hier wat moeite mee te hebben omdat dit eigenlijk op de site van deze bladen zelf thuis hoort.

10. Rondvraag

De heer Billekens vraagt wanneer de beloofde excursie naar vliegveld "Fliegerhorst" plaats zal vinden. Deze was reeds gepland maar het WK-voetbal heeft hier een stokje voor gestoken. Er wordt een nieuwe datum gezocht en deze wordt binnenkort bekend gemaakt.

11. Sluiting van de jaarvergadering

Na de pauze heeft de heer Pieter Jakobs de DVD-versie van de film "**Vlas**" op onze nieuwe apparatuur vertoond. De versie duurde 35 minuten.

Deze film is een ingekorte versie van de film "Va Lezend wies Liene", die in 1979 door de Oudheidkamer werd gemaakt. Vlas was een van de weinige gewassen die men op de arme zandgronden kon verbouwen. De cultuur van het gewas, de winning van de vezels, het spinnen en het weven waren uiterst bewerkelijk. De film behandelt deze stappen van de vlascultuur allemaal, soms in enigszins gedramatiseerde scènes. De film draaien wij dankzij de toestemming en met de medewerking van de Oudheidkamer in Horst.

Jan Vissers, secretaris
25 maart 2006

VERSLAG OVER HET JAAR 2006

Leden

Op 31 december 2006 telde de Kring Ter Horst van het LGOG 163 leden. Dit is er 1 meer dan op 31 december 2005. De leden waren als volgt verdeeld:

Leden Kring Ter Horst op 31 december 2006	Totaal	Horst a/d Maas	Sevenum	elders
gewone leden	122	81	20	21
gezinsleden	39	30	7	2
ereleden LGOG	1	1		
gemeenten	1	1		
	<u>163</u>	<u>113</u>	<u>27</u>	<u>23</u>
31 december 2005	162	110	27	25
31 december 2004	166	112	28	26
31 december 2003	163	114	24	25

Het bestuur

Het bestuur was op 31 december 2006 als volgt samengesteld:

De heer drs. M.P.G.M. van den Munckhof	voorzitter
De heer drs. W.J. Moorman	vice-voorzitter
De heer P.J.T. Vissers	secretaris
De heer P. Jakobs	penningmeester
De heer drs. X.C.C. van Dijk	lid
Mevrouw M.E.A.P. Huijs-Oostveen	lid
De heer P.J.M. Jakobs	lid

Bestuursvergaderingen

Het bestuur kwam in het verslagjaar zeven maal in vergadering bijeen: 16 januari, 22 februari, 29 mei, 7 juni, 30 augustus, 10 oktober en 28 november. In de bestuursvergaderingen werden behalve de lopende zaken, beleidszaken besproken. Enkele agendapunten waren: voorbereiding van het activiteitenprogramma (lezingen, uitgave en sponsoring informatieblad INFO LGOG, excursies, cursussen en jaarvergadering), samenwerking met scholen, contacten met genootschapbestuur en heemkundeverenigingen en overleg met gemeenten.

Hoofdbestuur en kringbesturen

In het voorjaar en in het najaar vinden, voorafgaand aan de ledenvergaderingen, K.S.C.-vergaderingen plaats. Het genootschapbestuur overlegt dan met de besturen van de kringen, secties en commissies van LGOG over het te voeren beleid.

De voorjaarsvergadering werd op 13 mei gehouden in Ottersum. Agendapunten waren o.a. de Beleidsnotitie en het activiteitenplan 2005-2008 en de ontwikkeling van de nieuwe website van het LGOG.

De najaarsvergadering vond op 7 oktober in de Oranjerie te Roermond plaats. Tijdens deze vergadering hielden de aanwezigen zich onder andere bezig met de Beleidsnotitie en activiteitenplan 2005-2008. Ook werd de begroting voor 2007 behan-

deld. Verder werd door de heer H. Sizoo een demonstratie van de nieuwe website van het LGOG getoond.

Een delegatie van het bestuur van kring Ter Horst was zowel bij de voorjaarsvergadering als de najaarsvergadering aanwezig.

Ledenvergaderingen:

1 februari: LEZING

"Het vliegveld "Fliegerhorst Venlo-Herongen"". Over dit onderwerp werd door de heer Marcel Hogenhuis uit Venlo een lezing gepresenteerd. 95 personen bezochten deze lezing.

22 maart: JAARVERGADERING

Tweeëndertigste jaarvergadering. Na de pauze werd door Pieter Jakobs de DVD van de film "Vlas" vertoond. Dit is een ingekorte versie van de film "Va Lezend wies Lienne", in 1979 door de Oudheidkamer gemaakt. Het was tevens de inwijding van onze nieuwe presentatieapparatuur. 36 leden waren aanwezig.

12 april: LEZING

"De ontwikkeling van beekdalen" werd in het eerste gedeelte van de lezing behandeld door de heer J. Roymans. Het tweede gedeelte werd verzorgd door de heer H. de Mars en ging over: "Molens in de Grootte Molenbeek". Deze lezing werd bijgewoond door 57 leden.

13 september: LEZING

De heer Ton Hendricks hield een lezing over: "Het Huijs Kessel" In deze lezing werd uitvoerig stil gestaan bij het ontstaan en geschiedenis van dit kasteel en zijn bewoners. Er waren 38 personen aanwezig.

8 november: LEZING

De heer Willibrord Rutten vertelde over: "Een plaag erger dan de pest, pokkenepidemieën en andere plagen in Nederland in de 18^e en 19^e eeuw." Allerlei ziektes en plagen, die ook Horst troffen, passeerden de revue. De lezing werd bezocht door 52 personen.

13 december: LEZING

In het kader van het komende kerstfeest verzorgde kunsthistoricus Paul le Blanc een lezing over: "De verbeelding van het kerstgebeuren in de vroeg-christelijke en middeleeuwse kunst". Hierbij waren 42 personen aanwezig.

Gemiddeld bezochten 53 personen onze lezingen.

Excursies:

Op zaterdag 22 april namen 41 personen deel aan de excursie naar **Keulen**, waar eerst de speciale tentoonstelling *Salvador Dali; La Gare de Perpignan*, in het Museum Ludwig werd bezocht. Na de middag werd eerst een stadsrondrit gemaakt door het centrum van Keulen onder leiding van een deskundige gids. Hierna werd nog de beroemde Dom van Keulen bezocht.

Op 10 juni werd nog een kleine excursie naar de restanten van vliegveld "Fliegerhorst" gemaakt, naar aanleiding van de lezing op 1 februari door de heer Marcel Hogenhuis. Per bus werd door 37 personen deze excursie gevolgd.

Een kleine excursie werd op 23 september georganiseerd naar Kessel, waar de ruïne van het kasteel van Kessel werd bezocht. De heer Hendricks verzorgde hier een kleine rondleiding, aantal deelnemers bedroeg 19.

Cursussen:

In 2006 werd door het LGOG kring Ter Horst een cursus aangeboden over: "Brouwers en brouwerijen in Noord-Limburg, een begin van genealogisch en heemkundig onderzoek" door de heren Bert van Laer en Piet van Hoof uit Weert. Er waren echter slechts zes aanmeldingen met als gevolg dat de cursus geen doorgang kon vinden.

Activiteiten:

INFO LGOG:

In 2006 verschenen onder redactie van mevrouw drs. Y. Hermans-Cuppen en de heer drs. W. Moorman nummer 34 en 35 van *Info LGOG Kring Ter Horst*.

Nummer 34 opent met de stukken voor de 32^e jaarvergadering, te weten de uitnodiging, de beleidsvoornemens voor 2006, het verslag over het jaar 2005 en het verslag van de 31^e jaarvergadering. Verder bevat het verslagen van de lezingen op 14 september 2005 (emigratie naar VS), 9 november 2005 (kastelen De Borggraaf en Huijs Kessel), 14 december 2005 (heiligenlevens en -verering en optreden Mallemoer) en 1 februari 2006 (Fliegerhorst Venlo-Herongen). Ook is een verslag van de excursie naar de tentoonstelling over de gebroeders van Limburg in Nijmegen opgenomen. Daarnaast wordt stilgestaan bij de activiteiten van het HEP en bij het overlijden van Harry van Sloun en graaf Von Westerholt. Jan Hendrix belicht in twee artikelen respectievelijk de zware leveranties aan de Franse bezetter in 1794 te Lottum en de historie van de windmolen in Lottum. Xavier van Dijk gaat uitgebreid in op archeologische vondsten aan de Melatenweg. In de boekenrubriek is er tenslotte aandacht voor vier recent verschenen publicaties.

Hoofdmoot van *Info* nummer 35 vormt een artikel van Xavier van Dijk over een mogelijke schans bij Kaldenbroek in Lottum. Jan Janssen komt aan het woord over de Horster kantfabriek die langzamerhand de gedaante van een museum gaat aannemen. Kringvoorzitter Marcel van den Munckhof blikkt vooruit op het nieuwe seizoen. Teruggeblikt op het voorbije half jaar wordt er aan de hand van verslagen van de lezing van 12 april (de ontwikkeling van beekdalen en molens in de Groote Molenbeek), van de grote excursie naar Keulen op 22 april en van de kleine excursie naar het voormalige vliegveld Venlo op 10 juni. De boekenrubriek bevat ditmaal twee recensies van pas verschenen publicaties en een aankondiging van een nog te verschijnen boek over de geschiedenis van het onderwijs in Sevenum.

INFO LGOG wordt mede mogelijk gemaakt dankzij bijdragen van regionale sponsoren.

Samenwerking met de heemkundevereniging Sevenum:

Met het bestuur van de heemkundevereniging Sevenum is afgesproken dat we elkaar op de hoogte houden van de activiteiten. Indien daar aanleiding voor is, kunnen er gezamenlijke lezingen of excursies gehouden worden. Tijdens een vergadering op 2

oktober is hier door een delegatie van beide besturen uitgebreid over gesproken. In kleiner verband is er door een werkgroep al een eerste lezing vastgelegd. Deze wordt gehouden op 11 april 2007 in zaal van Heijster. Hans Steenmetz uit Horst zal spreken over het begin en het einde van de Tweede Wereldoorlog. Wat speelde zich af in Sevenum en Horst? Hoe verliep de bevrijding?

Overleg Heemkundeverenigingen:

Op 15 februari vond de vijfentwintigste bijeenkomst plaats van het Regionaal Overleg Heemkundeverenigingen. Naar aanleiding van een gedachtewisseling over inhoud, frequentie en organisatie van het overleg werd afgesproken dat het overleg in het vervolg eenmaal per jaar plaats heeft en wel in het voorjaar.

De kring Ter Horst van het LGOG coördineert het overleg en beheert de financiën. De inhoud van het overleg bestaat uit uitwisseling van activiteiten van de verschillende verenigingen en een inhoudelijk thema. In 2006 heeft de heer Pieter Jakobs informatie gegeven over het opzetten van een website aan de hand van de ontwikkeling van de website van de kring Ter Horst. In 2007 is het overleg te gast in de nieuwe accommodatie van Heemkundevereniging Sevenum.

Museumoverleg:

Sinds enkele jaren werken de Horster musea, heemkundeverenigingen en het LGOG samen in een werkgroep onder leiding van de gemeente Horst aan de Maas. Op initiatief van deze werkgroep wordt in 2008 gewerkt aan een "museumproject" waarbij een bepaalde tijd (waarschijnlijk de periode 1850 tot 1950) centraal zal staan. LGOG werkt hier ook aan mee in de zin dat er een of meerdere lezingen gehouden zullen worden in het jaar 2008.

Historisch Educatief Platform (HEP):

Het afgelopen jaar heeft het HEP het eerste project ontwikkeld dat alleen via de website van het Historisch Educatief Platform toegankelijk is. Als onderwerp is gekozen "Ziektes door de eeuwen heen" met als ondertitel "Van zwarte dood tot vogelgriep".

Het project behandelt ziektes in het verleden in Noord Limburg. De periode is ruim genomen maar het accent ligt op de 17e en 18e eeuw. Voor de eerste keer is er geen gebruik meer gemaakt van een schriftelijke uitgave. Momenteel zijn enkele scholen aan de slag met het project en kan het HEP ervaring opdoen met deze nieuwe manier van werken. Een evaluatie van dit project gaat in de loop van het jaar plaatsvinden.

Jan Vissers, secretaris
22 januari 2007

VERSLAGEN ACTIVITEITEN

13 september 2006: lezing "Het Huijs Kessel", door Ton Hendricks

De eerste lezing van het seizoen 2006/2007 werd gehouden door de heer Hendricks uit Kessel. Hij beschrijft aan de hand van vele tekeningen en afbeeldingen de bouwgeschiedenis van het Huijs Kessel. Begonnen wordt met een beschrijving van het wapen van Kessel, en daarna de gemeentevlag. Hierin worden symbolisch het wapen van de heren van Kessel, het zegel van de parochie en ook het wapen van de graven van Kessel weergegeven.

De zeer lange bouwgeschiedenis van het Huijs Kessel, of populair gezegd: kasteel Keeverberg, is eigenlijk pas de laatste vijftig jaar aan de hand van een grondig, wetenschappelijk onderzoek beschreven. Het eerste wetenschappelijk onderzoek behelst een gedetailleerde plattegrond uit de jaren dertig van de vorige eeuw van de hand van Mialaret. Na de verwoesting in november 1944 heeft de burcht er nog een tiental jaren desolaat bijgelegen. Pas toen de gemeente Kessel de restanten in 1952 verwierf, kwam er een grootscheeps bouwkundig onderzoek op gang onder leiding van prof. dr. Renaud. Deze had ook de leiding tijdens de consolidatie in de tweede helft van de jaren vijftig van de vorige eeuw, met als uitgangspunt: zoveel mogelijk conserveren voor de toekomst. Daarbij moesten wat keuzes gemaakt worden: wat moet behouden blijven, wat niet. Het uiteindelijke resultaat van de consolidatie is het geschiedenisverhaal van de burcht van Kessel vanaf de oorsprong, ruim duizend jaar geleden, tot en met de dag van vandaag. Het accent ligt vooral op de eerste vijfhonderd jaren. Naast de twaalfde-eeuwse ringmuur, die nog bijna helemaal aanwezig is, bevat de bestaande bouw talloze fragmenten, resten, bouwelementen en lidtekens, die, soms zeer gedetailleerd, de bouwgeschiedenis zichtbaar maken.

Kessel was een bijzondere plaats aan de Maas waar tol geheven werd. De eerste bouwsels die op de plaats van het kasteel verschenen waren onderkomens voor de soldaten die daar gelegerd waren.

De oudste vermelding van het kasteel stamt uit 1279 toen graaf Hendrik van Kessel zijn graafschap Kessel met alle toebehoren verkocht aan Reinald, graaf van Gelre en Zutphen. Reeds vroeg werd er door de bewoners van het kasteel tol geheven.

Ten noorden van het Kasteel lag de Gravenhof en daartussen in ontwikkelde zich het dorp Kessel. Langs de markt die tussen het kasteel en de Gravenhof in lag, ontstond de bebouwing, daar speelde het dagelijkse leven zich af.

Het kasteel werd achtereenvolgens bewoond door de familie Van Kessel, tot het midden van de zestiende eeuw, de familie Van Merwijck en daarna de familie Van Keeverberg. Deze laatste familie bewoonde echter het kasteel niet. Zij woonde op kasteel Aldenghoor onder Haelen. Het kasteel Kessel lieten ze onder het beheer van een rentmeester of lieten het bewonen door familieleden. In 1880 verhuurden de erfgenamen van de familie Van Keeverberg het kasteel aan de zusters van de Goddelijke Voorzienigheid, die er een meisjesinternaat van maakten. Op 17 november 1944 brachten de Duitsers het kasteel tot ontploffing en dit betekende het einde van het kasteel. De ontploffing zelf veroorzaakte niet zoveel schade, maar wel de brand die daarop volgde. Wat restte was slechts een ruïne.

In 1950 verkochten de zusters, die het kasteel niet wilden her- of verbouwen, de grond en de bijbehorende gebouwen aan de gemeente voor 54 duizend gulden.

De vele foto's, die tijdens de lezing worden vertoond, geven een duidelijk beeld van de restanten van het gebouw. Tijdens de conservering van het gebouw werden zelfs muren uit het allereerste begin van de bouwgeschiedenis, elfde eeuw, blootgelegd. De lezing werd bijgewoond door 38 leden.

Jan Vissers

8 november 2006: lezing "Een plaag erger dan de pest, pokkenepidemieën en andere plagen in Nederland in de 18e en 19e eeuw" door dr. Willibrord Rutten

Eerste inleider van deze avond is mevrouw Riky Janssen. Zij geeft een korte toelichting bij het project "Van zwarte dood tot vogelgriep" van het HEP, het Historisch Educatief Platform. Het project, dat speciaal voor het onderwijs is bedoeld, geeft een brede kijk op hoe men in vroegere tijden omging met ziektes en behandelt ook de gevolgen van epidemieën en ziektes voor de samenleving destijds. Er is ook aandacht voor de speciale plaats die religie innam bij de omgang met ziektes.

Het betreft hier het eerste project van het HEP na de lancering van de website, www.hephorst.nl. Mevrouw Janssen geeft in haar toelichting aan dat de website prima beantwoordt aan de behoeftes van het huidige onderwijs: een overgang van klassikaal naar individueel onderwijs met de nadruk op interactie en coöperatie.

Vervolgens geeft Pieter Jakobs een korte demonstratie van de website voor het publiek.

Dan is het de beurt aan de hoofdspreker van deze avond: dr. Willibrord Rutten.

De heer Rutten promoveerde op een proefschrift over pokkenepidemieën en pokkenbestrijding in Nederland in de achttiende en negentiende eeuw. Hij is werkzaam bij het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg te Maastricht als hoofd van de afdeling onderzoek.

De samenleving voor 1800 kenmerkte zich door een lage levensverwachting, hoge kindersterfte en acute infectieziekten met fatale afloop. Ziekten als pest, pokken, tyfus, dysenterie, malaria en tuberculose maakten veel slachtoffers. Het sterftepatroon vertoonde een grote variatie. Seizoensinvloeden speelden mee, maar ook waren er grote geografische verschillen en verschillen tussen rangen en standen. Het typische preïndustriële sterftepatroon werd gekenmerkt door de zeer lage levensverwachting. In slechte tijden was die beneden de 35 jaar, in betere tijden zo'n 40 jaar. Dit kwam vrijwel geheel door de hoge kindersterfte, want er waren in die tijd wel degelijk ook oude mensen. Om de grote kindersterfte te bestrijden, adviseerde de Engelse econoom Robert Malthus begin negentiende eeuw om laat te trouwen en alleen te trouwen als je middelen van bestaan had om zo de bevolkingsdruk en de armoede en daarmee de grondoorzaken van de hoge kindersterfte, te verminderen. Tot in de negentiende eeuw toe werd Nederland geteisterd door ernstige epidemieën van cholera, pokken, dysenterie en zelfs malaria. Interessant is dat een Heythuysense pastoor in de achttiende eeuw een zorgvuldig dossier heeft bijgehouden van de overlijdensoorzaken van zijn overleden parochianen. Dit dossier is nu een interessante bron voor de wetenschap.

Rond 1850 is de sterfte het grootste in het westen van het land. De grote zuigelingensterfte werd vooral veroorzaakt door het ontbreken van borstvoeding en door inferieure kunstvoeding. Ook waren de vrouwen vaak fysiek zwaar overbelast. Pas omstreeks 1870-1880 komt er een keerpunt: alle sterftcijfers beginnen dan een da-

lende lijn te vertonen. Dit is het begin van de "epidemiologische transitie" die eindigde omstreeks 1970. De oorzaken voor deze transitie waren een verbeterde levensstandaard, betere zorg en hygiëne en na 1945 ook de sterk verbeterde curatieve geneeskunde.

In Limburg echter voltrok zich een soort omgekeerde transitie. Rond 1890 was de zuigelingensterfte in Limburg juist hoger dan in het westen van het land, overigens was dit effect in de omgeving van Horst niet of nauwelijks merkbaar. Dezelfde oorzaken die destijds in het westen hieraan ten grondslag lagen, veroorzaakten nu in Limburg de hoge sterfte.

Interessant is de strijd tegen de pokken. Reeds in het begin van de achttiende eeuw werden mensen geïmmuniseerd door ze bloot te stellen aan een pokkenlijder. Aan het eind van de achttiende eeuw kwam de vaccinatie met het koepokvaccin in zwang. Uit een koepokpuist werd met een naald een beetje besmet materiaal gehaald wat werd overgebracht op een te vaccineren persoon. Die ontwikkelde daarvoor een koepokpuist welke weer gebruikt kon worden om anderen te vaccineren. Deze kringloop moest steeds in stand blijven! Hoewel er aanvankelijk religieuze bezwaren waren tegen deze methode, kreeg zij later pauselijke goedkeuring. Vaccineren werd een rage, er werden zelfs prijzen beloofd aan kampioen-inenters. Vooral het verhaal over de strijd tegen de pokken maakt duidelijk dat mensen zeker niet zo machteloos stonden tegenover epidemieën als wel eens wordt gedacht, en dat zeker bij deze ziekte men al vroeg succes had bij het toepassen van wetenschappelijke methodes.

Pieter Jakobs

13 december 2006: lezing "De verbeelding van het kerstgebeuren in de vroegchristelijke en middeleeuwse kunst" door Paul Le Blanc

Aan de hand van meer dan vijftig dia's heeft de heer Le Blanc – kunsthistoricus van beroep – ons laten zien hoe het verhaal van Jezus' geboorte talrijke kunstenaars gedurende vele eeuwen heeft geïnspireerd. In zijn boeiende betoog ging hij uitgebreid in op de symbolische afbeeldingen rondom het kerstgebeuren. Wij zagen kleurrijke afbeeldingen de revue passeren zoals diverse miniaturen, mozaïeken, panelen, schilderijen en muurschilderingen, alle betrekking hebbende op de geboorte van Jezus Christus, de Messias.

De eerste afbeeldingen ontstonden pas in de tweede eeuw. Hierbij waren er grote verschillen tussen de Oosterse en Westerse cultuur. In de Westerse, Romeinse cultuur was het heel normaal om goden af te beelden. Dit in tegenstelling tot de joodse en islamitische cultus, waarbij het afbeelden van God omstreden was. Het was ook interessant te zien hoe de symboliek in de loop der eeuwen steeds veranderde.

Over de verklaring van het geboortjaar van Christus zijn diverse theorieën. Het precieze jaartal is niet bekend.

Waarom wordt het gevierd op 25 december? Dit is terug te voeren naar de viering bij de Romeinen van het feest van de zon. De "Sol Invictus", zonnegod, de onoverwinnelijke zon. Dit feest werd in Rome officieel gevierd en werd in de derde eeuw als staatscultus ingevoerd. Ook Mithras, de oosterse god van het licht, werd rond die tijd in Rome gevierd. In de vierde eeuw werd het feest van de geboorte van Christus op 25 december gezet, in samenhang met die andere feesten. Op een mozaïek uit ongeveer 300 hebben we kunnen zien, hoe Christus als zonnegod met kar en paarden ten hemel werd gevoerd. Symboliek: de zon die het licht geeft.

Een voorstelling uit de tweede eeuw van de Catacomben in Rome (toentertijd alleen om te begraven) geeft de oudste verbeelding weer van kerstmis. We zien een soort drie koningen (magiërs) die op bezoek gaan bij het Kerstkind. Dit heeft ook duidelijk een symbolische betekenis. De herders duiden op de joden en de koningen stellen de heidenen (niet joden) voor. Overigens was het Driekoningenfeest (Epifanie) toentertijd belangrijker dan het kerstfeest. In de vijfde eeuw wordt pas melding gemaakt van het kerstfeest.

De os en de ezel komen vanaf de derde eeuw in beeld. Dit onder andere naar aanleiding van een tekst van de profeet Jesaja uit het Lucas-evangelie. De os staat voor een rein dier (de christenen) en de ezel voor een onrein dier (de joden). Vanaf de vierde eeuw behoren de os en ezel onafscheidelijk bij het kerstgebeuren.

Hoe zit het met Jozef? Hij komt in de eerste afbeeldingen naar voren als een slapende, oude sullige man, een grijsaard die zit te dutten. Dit geeft de ondergeschikte rol van hem weer bij de verwekking van Jezus. In latere eeuwen treffen we ook andere voorstellingen van hem aan, zoals een Jozef met een kous om een been en het andere been zonder kous. Hij heeft uit medelijden met het naakte Kind zijn kous uitgedaan om daarmee het kindje te omwikkelen. Dit is te zien op een paneeltje uit de vijftiende eeuw in de dom van Keulen. Voorts nog een Jozef die bezig is met zijn taak als voedstervader: hij is pap aan het opwarmen op het vuur. Verder nog een Jozef als timmerman (met timmergereedschap). Vermeldenswaard is ook de afbeelding van de vlucht naar Egypte, waarbij Jozef de ezel leidt. Het is een ezel op wielen met Maria en het kindje.

Maria treffen we bij de geboorte van Jezus in de eerste verbeeldingen liggend aan op een bakermat in een donkere grot, zoals de Oosterse traditie dit wil. Op een mozaïek uit Palermo (Sicilië) (1540), voorstellende de geboorte van Jezus, zien we een Jozef die zich achter het oor krabt. Maria ligt op een bakermat. We zien daarbij tweemaal het kindje: in een kribbe gelegen en verderop waar het gewassen wordt door twee vroedvrouwen. Het bad heeft de vorm van een doopvont. Dat van de twee vroedvrouwen voegt een nieuw element toe aan de geboorte. Uit de tekst van het pseudo-evangelie met Marthias kan worden opgemaakt dat deze twee Selome en Salome zijn. Beiden zouden Maria onderzocht hebben en vastgesteld, dat deze maagd is gebleven.

Op een schilderij van de Vlaamse meester Hugo van der Goes (1440-1482) zien we Maria knielend bij het naakte kindje. Dit heeft dan weer te maken met de overpeinzingen van de H. Bonaventura, een Italiaanse kerkleraar uit de dertiende eeuw die haar in zijn visioenen zou hebben gezien. Frappant is het schoentje van doorschijnend glas op de afbeelding. Dit duidt op de maagdelijkheid van Maria. Ook hebben we kunnen zien de afbeelding van de geboorte van Jezus, waar Maria met een witte mantel om en met biddende handen is geknield. Dit in verband weer met een visioen, dit keer van de H. Birgitta van Zweden (ongeveer 1365).

Tenslotte nog iets over de drie koningen. Van drie koningen was voor het eerst sprake in de zesde eeuw. In de dom van Keulen bevinden zich de beenderen van de drie magiërs. Hoe deze magiërs koningen werden, is niet bekend. Op een schilderij uit de dertiende eeuw van de drie koningen komen voor het eerst hun namen voor: Caspar (de donkere koning) vertegenwoordigt Afrika, Balthazar Europa en Melchior is een Aziat.

Bert Billekens

31 januari 2007: lezing "De vroegmiddeleeuwse nederzetting op het Meterikse veld" door Jan de Koning, archeoloog uit Amsterdam

De vierde lezing van dit seizoen stond in het teken van de archeologie. De heer Jan de Koning, archeoloog van Hollandia Archeologie uit Zaandijk, vertelde over de opgravingen die het afgelopen jaar plaatsvonden op het Meterikse veld. Na een kleine vertraging door toedoen van het zorgenkindje de NS (onze spreker reisde namelijk vanuit Amsterdam met de trein af naar Horst), kon de lezing tegen acht uur aanvangen. Als eerste werden de algemene werkwijzen binnen een archeologisch werkproces geschetst. Hoe men als eerste middels een bureauonderzoek informatie verzamelt omtrent de onderzoekslocatie: de landschappelijke elementen en kenmerken van het gebied, archeologische vondsten in de directe omgeving, en een overzicht van de bewoningsgeschiedenis. Pas als dat is volbracht, gaat men naar buiten voor het daadwerkelijke veldwerk. Als middels proefboringen op de onderzoekslocatie naar voren komt dat er archeologische resten van spectaculaire waarde verborgen blijken te liggen, gaat men over tot het maken van proefsleuven. De volgende en laatste stap is het opgraven. Op de locatie van 1,7 ha aan de Kempweg werden 12 proefsleuven getrokken van 25 bij 4 meter. Hieruit kwam naar voren dat er zich onder de zwarte enkeerdgronden meerdere resten in de grond bevonden van nederzettingen uit zowel de ijzertijd als de vroege middeleeuwen. Naast overblijfselen van huisplattegronden (zichtbaar aan de diverse paalkuilen) werden honderden bewoningsresten opgegraven uit meerdere tijdsperioden. De oudste nederzettingssporen kunnen worden gedateerd in de ijzertijd. Deze begint vanaf circa 800 v. Chr. totdat de Romeinen ons land binnenkwamen begin 1^e eeuw, en de prehistorie overgaat in de historie, de geschreven geschiedenis. Er werden resten aangetroffen van een boerderij met enkele voorraadschuren, alsmede een urnenveld en voorraadkuilen met meerdere aardewerkscherven. De bewoningsresten stammen uit de periode tussen 700 en 400 v. Chr. Er werden tevens enkele resten gevonden uit de Romeinse tijd. De andere nederzettingen stammen allen uit de vroege middeleeuwen. Zo werden er resten gevonden van enkele erven met meerdere boerderijen met bijgebouwen. Ook bij deze erven kon men de plattegronden van de boerderijen en bijgebouwen achterhalen door middel van de paalkuilen die aangetroffen werden. Tevens werden enkele waterputten gevonden, gemaakt van uitgeholde eikenstammen met daarin tal van scherven aardewerk. Door dendrochronologisch onderzoek kon men aan de hand van de jaarringen zo goed als exact de kapdatum van de bomen achterhalen, en hiermee vrij nauwkeurig de aanvang van bewoning bepalen. De oudste stam komt van een eik die in de winter van 630 werd gekapt. De oudste middeleeuwse nederzettingen dateren dus van circa 630 (Merovingische periode). De andere, latere nederzettingen zijn bewoond geweest in de laat 8^e tot de vroeg 9^e eeuw (Karolingische periode). Verder werd ook een erf gevonden uit de late 9^e eeuw. Dit is de Ottoonse periode.

Men kan stellen dat het Meterikse veld gedurende een bijna aaneengesloten periode bewoning heeft gekend: vanaf de ijzertijd en Romeinse tijd, en na een periode van enkele eeuwen weer vanaf de 7^e eeuw. Het is goed mogelijk dat er zich in de directe omgeving nog meer nederzettingenresten onder het oppervlak bevinden die een sluitende bewoningsgeschiedenis van het complex compleet maakt. Het is niet opmerkelijk dat het Meterikse veld zo gewild is als woongebied. Het ligt namelijk op de grens van hoger gelegen droge gronden en de wat lager gelegen natte gronden. Dit was een ideaal gebied voor zowel akkerbouw als veeteelt. Van de vroegmiddeleeuwse nederzettingen is bekend dat ze soms zeker vijftig jaar lang bewoond zijn geweest.

Waarschijnlijk ging het om een herenboerderij, in het bezit van een leenheer die enkele horigen onder zich had die zorgdroegen voor de bewerking van het land. Aan de grootte van de 9^e-eeuwse voorraadschuur kon men afleiden dat ze een zekere welvaart kenden. De vele vondsten van aardewerk uit onder meer de Maasvallei en zelfs uit de Eiffel ondersteunen dit gegeven, en maken tevens duidelijk dat ze veel handel dreven en geen geïsoleerd bestaan leidden.

De nederzettingsvondsten mogen als uitzonderlijk gekenmerkt worden. Uit de vroege middeleeuwen is er van Horst en omstreken amper iets bekend betreffende bewoning. Er zijn uit de directe omgeving alleen wat losse vondsten bekend. Wel zijn bij de St. Maartensweg, bij de Schadijkse bossen, de resten gevonden van een nederzetting uit de ijzertijd. De plaatsen van enige betekenis in de regio waren meestal gelegen aan de Maas. En deze waren dan vooral te vinden in enerzijds het tegenwoordige Zuid-Limburg, zoals Maastricht en Susteren, of meer naar het noorden, zoals Nijmegen. Juist uit de Merovingische periode (de zogenaamde "duistere middeleeuwen") is nog genoeg niets bekend van bewoning in de regio. Naast de genoemde steden kunnen alleen Blerick/Venlo, Blitterswijck en Gennep hiervoor in aanmerking komen voor de 7^e en 8^e eeuw. Deze plaatsen lagen op een bepaalde afstand van elkaar. Dit heeft naar alle waarschijnlijkheid een economische reden, aangezien ze op een dagreis afstand van elkaar lagen. Het grondgebied van de regio Horst maakte in de Karolingische periode deel uit van de Maasgouw. De Maasgouw was het hele gebied westelijk van de Maas tussen Cuijk in het noorden en Maastricht in het zuiden. Een gouw was een van oorsprong Germaanse territoriale indeling van de stamgebieden. Deze indeling werd vanaf circa 750 door de Karolingen overgenomen en ingesteld als bestuurlijke eenheid. Binnen een gouw was weer een onderverdeling in bestuursdistricten of leengoederen die onder het gezag stonden van grondbezitters. Als we ons een voorzichtige voorstelling willen maken van de bewoners van de nederzettingen op het Merikse veld, dan zouden we kunnen opperen dat de bezitter van de herenboerderij, de bijgebouwen en de gronden een leenheer was, die al dan niet via een leenheer boven hem rekenschap schuldig was aan de gouwgraaf.

Vanaf de 10^e en vooral de 11^e en 12^e eeuw ontstonden er meer woonkernen in de regio. De historische bronnen uit de vroege middeleeuwen zijn uiterst schaars voor onze regio. Zelfs voor heel Nederland is het in feite een onbegonnen opgave om een goede, continuerende geschiedenis te beschrijven van de vroege middeleeuwen. Maar hopelijk kunnen toekomstige archeologische vondsten dit hiaat in de geschiedenis dichten en kunnen we de geschiedenis van Horst beter reconstrueren, en misschien zelfs het ontstaan van Horst naar een vroeger tijdstip verplaatsen.

Dion Hagens

PROGRAMMA

Het programma van LGOG Kring Ter Horst voor de komende tijd ziet er als volgt uit:

7 maart 2007	jaarvergadering, gevolgd door lezing over het ontstaan van America
11 april 2007	lezing
21 april 2007	excursie
19 september 2007	lezing
7 november 2007	lezing
12 december 2007	lezing
30 januari 2008	lezing
12 maart 2008	jaarvergadering/lezing
9 april 2008	lezing
19 april 2008	excursie

De jaarvergadering van woensdag 7 maart wordt gevolgd door een lezing van de heer Hay Mulders uit America over het ontstaan en de ontwikkeling van het Horster kerkdorp America.

De lezing van woensdag 11 april wordt gehouden door de heer Hans Steenmetz. Hij zal spreken over de meidagen van 1940 en over de bevrijding van Sevenum en Horst in 1944.

De excursie op zaterdag 21 april 2007 gaat hoogstwaarschijnlijk naar Kampen.

De eerste lezing van het seizoen 2007-2008 wordt gehouden op woensdag 19 september 2007 door de heer Harrie Vriens uit Venray en gaat over de betekenis van relieken en relikwieën.

De tweede lezing wordt gehouden op woensdag 7 november 2007 door de heer Chrit Klerken uit Blerick en heeft als titel "Van hoofdgeld, beestenschat en andere lasten. Het gebruik van schatlijsten voor genealogisch onderzoek".

Mededelingen over de inhoud van de andere lezingen volgen in Info LGOG nummer 37.

Leden van LGOG Kring Ter Horst ontvangen voor elke activiteit een aparte convocatie. Voor actuele informatie over het programma zie ook www.lgogterhorst.nl.

VOORZITTER ONTVANGT ONDERSCHIEDING

Marcel van den Munckhof, voorzitter van het LGOG kring Ter Horst, is op vrijdag 1 december 2006 geridderd in de orde van de Palmes Académique. Dit is een onderscheiding van de Franse overheid en bedoeld voor mensen wereldwijd die zich verdienstelijk maken en zich inzetten om de Franse taal en cultuur te bevorderen. De onderscheiding is in het leven geroepen door Napoleon. In de loop der jaren is deze onderscheiding aan ongeveer zeventig Nederlanders uitgereikt.

Marcel, voorzitter van onze kring, is in zijn dagelijkse leven docent Frans aan de Philips van Horne scholengemeenschap in Weert. Uiteraard zet hij zich daar in om de leerlingen op een goede manier de Franse taal en cultuur bij te brengen, maar daarnaast is hij ook op landelijk niveau in de vakvereniging actief. Zo is hij tien jaar lang waarnemend voorzitter geweest van de vakvereniging voor Franse docenten, is hij voorzitter van het bestuur van het tweejaarlijks congres voor zijn vakbroeders en werkt hij mee aan de nationale eindexamensbijeenkomsten en aan de Nederlandse onderwijstelevisie. Terecht dat hij deze onderscheiding ontvangt.

Op vrijdag 1 december is de onderscheiding in Amsterdam in het "Maison Descartes", het Franse instituut in Nederland, uitgereikt. Tijdens een besloten receptie op zondagmiddag 3 december in zaal Van Heijster werd Marcel door familieleden, collega's en kennissen in de bloemetjes gezet.

Ook langs deze weg willen de bestuursleden van het LGOG kring Ter Horst hun felicitaties overbrengen bij de toekenning van deze onderscheiding.

DE HEILIGE JOZEF, EEN VERGETEN FENOMEEN

Veel dia's gezien van Maria op de lezing van de kunsthistoricus Paul Leblanc (Radboud Universiteit). Die ging ook over Maria in kerststemming. Bij het spreken over Maria heerste een devote stemming, bij Jozef werd soms wél gelachen. Jozef een oude man, was wel erg afwezig op de schilderijen ... Suffig, soms teruggetrokken in zijn timmermanswerkplaats. Alsof hij met zijn Maria en haar kind niets van doen had. Geen enkel teken van viriliteit. Dat was met de oudjes die de kuise Suzanna in bad bespieden en haar wilden verleiden wel wat anders. Dankzij Rembrandt kennen we dat verhaal en de rol van David die haar onschuld aantoonde.

Maar terug naar Jozef, naar de oude man die een jong meisje huwde. Die als verloofde nimmer geslachtsgemeenschap met haar gehad zou hebben. Voor Jezus werd hij de pleegvader par excellence.

Een oudere man die een pril meisje trouwt? Niet zo vreemd in het gebied ten oosten van het Middellandse Zee gebied. Mannen huwden daar pas meestal als ze een inkomen hadden, bijvoorbeeld als hun ouders overleden waren. Maar dat gold niet voor Jozef. Die had al een eigen zaak, een timmermansbedrijf. Jozef was, toen hij Maria leerde kennen, zoals een apocrief verhaal wil, weduwnaar. Zou hij uit zijn (eerste) huwelijk geen kinderen gehad hebben, vraag je je af? Zouden, toen hij zijn tweede huwelijk aanging (met Maria) zijn testikels al verdroogd zijn, zoals de inleider onder gelach opperde – dit met een verwijzing naar een bekend Nijmeegs kunsthistoricus die op latere leeftijd, als weduwnaar, nog priester werd en zei toen geen seksuele driften meer te ervaren. Zou dat de verklaring zijn dat hij als verloofde van Maria en daarna geen geslachtsgemeenschap met Maria had? Niet viriel meer kon zijn? Maar ... volgens *Marcus* (6:3) en *Handelingen* (1:14) heeft Maria na Jezus van Jozef meer kinderen gebaard. Een gegeven dat uiteraard veel later in de katholieke exegetische ontkend is.¹ Volgens Marcus was Jozef dus zo'n suffig ouwetje nu ook weer niet. Maar er is meer wat merkwaardig is. Belangrijk als Maria was, de verering van Jozef heeft lang op zich laten wachten. Pas in 1621 werd een feestdag aan hem gewijd en in 1870 werd hij door paus Pius IX uitgeroepen tot beschermheilige van de rooms-katholieke kerk 'all over the world'. Welke beschermende heilige functie zou hij daarvoor vervuld hebben, vraag je je af. Overigens, en dat tot slot, nog twee notities. Dat pas laat bepaald is dat de geboorte van Jezus heeft plaatsgevonden in december, was mij bekend. En dat dát gebeurd is om de verering van de populaire heidense lichtgod en god van de armen Mitras, die óók voor een eeuwig leven kon zorgen, de wind uit de zeilen te nemen, wist ik ook. Wat mij onbekend was is dat er, volgens Leblanc, daarvóór nog andere geboortemomenten gevierd zijn, in relatie met klassieke natuurfesten, in mei, begin lente, en juni, begin en midden zomer. Hij kon me niet vertellen op welk concilie de definitieve 'verhuizing' heeft plaatsgevonden. Ik gok op Nicaea (325).

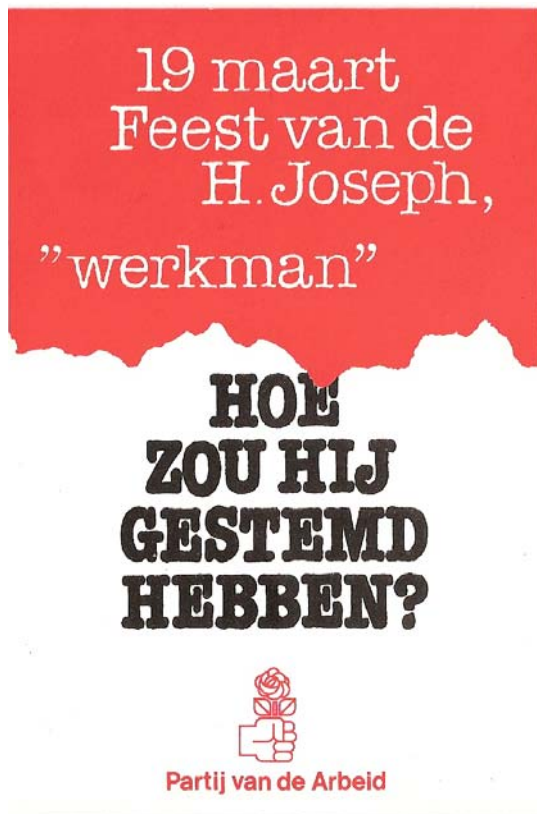
Opvallend is niet dat Jozefs naamdag (19 maart) in sommige landen gevierd wordt als vaderdag. Katholieke arbeiders doen dat op 1 mei: 'de dag van de arbeid' ... van de socialisten. Dat hij ook geldt als de beschermheilige van de advocaten, kan ik niet plaats. Moet ik nog 's opzoeken.

Wie aardige afbeeldingen zoekt, vindt die in Rosa Giorgi, *Heiligen*, een uitgave van Ludion.

Dr. André de Bruin

¹ Met de Reformatie (zestiende eeuw) ontstond discussie over de vraag wat de ware christelijke leer bepaalde. Luther (1517) was een van de eersten. Hun opvattingen werden afgewezen en gewelddadig bestreden. Het Concilie van Trente (1545-1563) stelde vast wat geloofd moest worden. De leer bestond uit de Bijbel en de traditie, waaronder de conciliebesluiten. De *Vulgata* (samengesteld door Kerkvader Hiëronymus) was de ware Bijbel. De paus was de opvolger van Petrus en dus de enige kerkleider, waarmee de hiërarchie tot de dag van vandaag was vastgelegd. De Regel van Benedictus gold voor alle geestelijken: absolute gehoorzaamheid, persoonlijke armoede en celibaat. Voorts werden positieve standpunten over de sacramenten (Luther beschouwde er vijf als bedenksels, waaronder het laatste), de erfzonde, de ondergeschiktheid van de rede ten opzichte van het geloof. De protestantse opvattingen werden daarmee alle in essentie als dwalingen gekarakteriseerd. Die moesten dus worden bestreden. De Inquisitie werd gereactiveerd. Als Luther geen veilig heenkomen had gevonden, was ook hij op de brandstapel terechtgekomen.

Op 19 maart 1986, de dag van de gemeenteraadsverkiezingen, verspreidde de PvdA bijgaande kaart in Horst

BELEIDSVOORNEMENS 2007

Geachte leden van het LGOG van de Kring Ter Horst,

Aan het begin van het nieuwe jaar stelt het bestuur van uw kring u steevast op de hoogte van de plannen voor het komende jaar. In het verslag over 2006 van de hand van de secretaris heeft u kennis kunnen nemen van de activiteiten in het afgelopen jaar. De allereerste intentie van het bestuur is om in 2007 in elk geval op deze voet verder te gaan. Dat betekent heel concreet dat er een zestal lezingen en een cursus georganiseerd worden, dat voor onze leden excursies worden gepland, dat Info LGOG twee maal zal verschijnen en dat de regelmatige contacten met de verschillende musea en heemkundeverenigingen voortgang zullen vinden.

Het aantal leden van de kring blijft natuurlijk altijd van het hoogste belang: het aantal leden is niet alleen een graadmeter voor de interesse in historie en archeologie, maar biedt het bestuur ook slagvaardigheid vanwege de financiële bijdragen. Het aantal leden blijft stabiel, wat het bestuur als een belangrijk signaal opvat: blijkbaar is het beleid zoals onze kring het voert – met aandacht voor de verschillende doelgroepen binnen de geschiedenis – aansprekend voor onze leden. Hoewel er op provinciaal niveau al enige tijd sprake is van een achteruitgang in ledenaantal, slaagt onze kring er nog steeds in om nieuwe, "jongere" leden aan te trekken. De deelnemersaantallen bij lezingen en bij excursies zijn zeer bemoedigend. Toch is het kringbestuur voornemens om in 2007 nog gericht op zoek te gaan naar nieuwe leden. Het kringbestuur beraadt zich op de wijze waarop dit zal gaan gebeuren.

Aan het einde van 2006 is er enige opwinding ontstaan binnen besturen van verschillende kringen vanwege het nogal abrupt ingevoerde beleid de convocaten niet meer standaard via de post naar de leden te sturen. Uw kringbestuur heeft daartegen ook heftig geprotesteerd, met name tegen de snelheid waarmee een en ander werd doorgevoerd, het gebrek aan overleg en de matige wijze van communiceren vanuit het Genootschapbestuur over deze materie en tenslotte vanwege de naar het gevoel van het kringbestuur omgekeerde keuze: indien u niets laat horen, verandert de wijze van versturen automatisch. Tijdens de bestuursvergadering van maart zal hier opnieuw over gesproken worden in aanwezigheid van de nieuwe directeur van het provinciale bureau. Tevens zal dan bekeken worden wat er gedaan kan worden om alles in goede banen te laten lopen.

Dit jaar willen we ook weer verder gaan met de samenwerking met verschillende verenigingen: een van de resultaten is de lezing van april aanstaande die in samenwerking met de Heemkundevereniging Sevenum georganiseerd wordt. Ook zijn er contacten met enkele bestuursleden van LGOG Kring Venray om vormen van samenwerking te onderzoeken en er zijn reeds vormen van samenwerking met de Oudheidkamer annex Kantmuseum. Eens per jaar is er, mede op initiatief van uw kringbestuur, een bijeenkomst met alle heemkundeverenigingen in de regio. Daarnaast participeren we in de werkgroep "museumoverleg" van de gemeente Horst aan de Maas. Dit overleg heeft onder andere geresulteerd in het meewerken aan een museumproject voor volgend jaar.

In de pers is de laatste tijd een en ander te lezen over de monumentale en karakteristieke gebouwen in de gemeente Horst aan de Maas. De directe aanleiding daartoe is geweest het plan dat de gemeente heeft opgevat om op een nogal drastische manier het centrum van Horst aan te passen. Op deze plannen heeft het kringbestuur toentertijd schriftelijk gereageerd. LGOG Kring Ter Horst is later gevraagd zitting te nemen in een werkgroep die zich beraadt op de status van een aantal van deze gebouwen. Namens onze kring zit het lid Gert Verheijen hierin; onder meer als oprichter en oud-secretaris van onze kring heeft hij al een lange staat van dienst en achten wij het behoud van het Horster cultuurhistorisch erfgoed bij hem in vertrouwde en deskundige handen. Bovendien houdt de heer Verheijen het bestuur regelmatig op de hoogte van de voortgang.

Wij prijzen ons gelukkig met een werkgroep als het Historisch Educatief Platform. Met jaloerse blikken wordt door collega-kringbesturen vaak gekeken naar de activiteiten die het HEP organiseert ten behoeve van jongeren. De uitgave van het verhalenboek is bijzonder succesvol gebleken; het huidige project over ziektes in vroegere tijden is met een lezing in november 2006 gestart.

Vorig jaar heeft het kringbestuur beloofd de mogelijkheden van een ringleiding te onderzoeken waardoor onze leden-bezoekers met hoortoestellen nog beter de lezingen zouden kunnen volgen. De vraag is voorgelegd aan de zaalhouder; het schijnt inmiddels opgelost te zijn doordat de geluidsinstallatie dermate goed functioneert dat er geen problemen zijn.

De website www.lgogterhorst.nl voldoet inmiddels ook aan de verwachtingen. Uit tellingen blijkt dat onze website regelmatig wordt bezocht. Met name de digitale versies van alle edities van Info LGOG zijn een aanwinst te noemen. En dat geldt ook voor de verslagen die na elke activiteit op de website worden geplaatst, vaak met foto. Verder biedt de website ook de mogelijkheid om de laatste mededelingen op de website te zetten: in geval van ziekte van een inleider of bij erg slecht weer kan bijvoorbeeld al een waarschuwing op de website worden gezet.

Wat de activiteiten betreft is het kringbestuur voornemens deze zomer een nieuw plan te lanceren. Normaal gesproken is er een zomerpauze omdat er toch tal van activiteiten elders zijn. Het kringbestuur wil in de zomer, echter, proberen een zomeravondwandeling op het programma te zetten. Wij stellen ons daarbij voor dat alle belangstellenden op een van tevoren aangegeven plaats bij elkaar komen in een van de kernen van ons werkgebied en dat we dan, in de avonden, op een ongedwongen manier een avondwandeling maken in die kern onder leiding van een gids. Deze licht dan een aantal historische aspecten van de betreffende kern – en eventueel gebouwen – toe. Aan het einde van de wandeling kan bij een plaatselijke horecagelegenheid nog iets genuttigd worden alvorens ieder zijns wegs gaat. De leden zullen wij daar tijdig over berichten.

U merkt het, het kringbestuur zit niet stil en probeert op allerlei manieren de historie levend en levendig te houden. Wij vinden het fijn als u ons daarbij steunt en ondersteunt, met uw aanwezigheid, ideeën, tips, meningen en hulp. Opdat de plannen en de activiteiten niet alleen vóór de leden worden georganiseerd, maar ook dóór de

leden. Zodat we samen bouwen aan het conserveren van het verleden en het veiligstellen van de toekomst. Dat dit samen aan verleden en toekomst werken ook elders op zijn waarde wordt geschat, blijkt wel uit het feit dat ons oud-bestuurslid Jan Kurver de erespeld van de gemeente Horst aan de Maas heeft ontvangen, mede vanwege zijn bestuurslidmaatschap. Het kringbestuur wil onderstrepen dat deze speld meer dan verdiend is en wil hem daarmee alsnog van harte feliciteren!

Vastgesteld door het Kringbestuur LGOG Kring Ter Horst op 6 februari 2007

Marcel van den Munckhof,
voorzitter

VERHAAL VA MIE VADER

Roond de ieuwwisseling achttien-negentienhoonderd trok er èn vrouw, genaamd Kaaieniet in Oest-Brabant en Noord-Limburg langs de huus eum hoarspelte en andere, vur daaglijks gebroek benuudigde, artikele te verkoepe. Daat zeei kôs heksen woord aalgemeen gegluufd. Waat waas er gebeurde?

Ennen boor oet Vènreui voor op ènnen daag na de Piel um teurf te haale. Toen heei met de vòlgelaade kaar oop wèg na hoes wôr, bleef het paerd opens staon en hoei heei ok zien overbekende commando leet huure, 't paerd verzat gènne poët miêr, terwiel 't schoëm oop zien hiële liêf stoong. D'n boor waas ten einde road toet heei opens de oerzaak onder oege kreeg, waat zôg heei? Ean wiel vaan de kaar haai èn spaak teveul, woadoor ut nimmer roondging. D'n boor bedôch zich gèn oegenblik, naom de aaks, ien vaan de gerieschappe die m'n altoed oet veurzûrg meinaom, oet de rosdoek onder de kaar en ging heemei de overtollige spaak te liêf. Na de ierste slaag begoos de spaak te schriewe: "Ik bin Kaaieniet!" D'n boor zâg: "Aal ziede geei Kaaieniet af d'n duûvel, d'r ôet gadde!"

Metiën nadat de spaak d'r ôet waas, waas ut euvel verholpen. Enne korte tied lâter zôg m'n Kaaieniet loêpe met ienen èrm in ènnen dook.

De jôngsten broor va mie vader wilde de proof op de som neme, heei groof èn kruuske onder d'n dôrpel vaan de vûrdeur. Toen Kaaieniet weer is in de buurt eure rondgang deed, ging zeei veurbeeï en waas ok nooit mier agekoome.

Zon sort verhaale haaie vroeger ènne echte voeiingsboiëm in de lange, iêntoenige winteraovende, beeï 't schaarse licht vaan èn petroleumlamp of kêrslicht, roond de kachelbuus of doên beeï 't fornuus, waobeeï ieder um de beurt met de veut in d'n oave moogde, waant miesttal waaren 't plavuuze of stiêne vloôren.

Electrisch licht kende me toen nog né. In de huûs en in de gebouwe waas 't overaal hartstikke duuster en ok dao boête, aas de maon né scheen. Va vertrek nà vertrek waas m'n stiêds op de petroleumlamp af en kêrs aageweze en overaal ging de schaduw mei, waardoor m'n stieds 't geveul haai né allien te ziên. Het waas dus laeve met de schaduw ...

Mie vader waas geboare in 1885 aas altste zoon vaan ènne schoapehandelaar. Door ziekte en vroegtieïg overlieën va zie vader môs heei met de tien jaor, nà de veerde klas vaan de schoël àf, um elders de kost te goan verdeene en het kôs ok né anders: 't waas schieper, ofwaal schoapherder.

Nittemeen woord heei 'n kwarant ieuw lâter met veul stemme gekoaze in de gemaenteroad vaan Hôrs. Daat waas in d'n tiêd dat 't electrisch licht begôs op te koome. Heei maakte zich toen sterk dat er vur gezûrgd moos wêre dat in aale heuk vaan Hôrs electrisch môs koome, toch niemand oet de road steunde um doa in. Kennelijk haai heei 't miest met de schaduw môtte laeve ...

Grad Lenssen

(verhaal ingezonden naar de Veldeke Literatuurpries 2006)

NIEUWE PUBLICATIE

N. Verstegen-Maessen, *De Sevenumse scholen, drie en een halve eeuw onderwijs in Sevenum*. Deel 5 in de reeks *Spinninghe*. Uitgegeven door Heemkundevereniging Sevenum, verschenen op 22 oktober 2006. Gebonden, geïllustreerd, 213 pagina's. Prijs 24,50 euro. Verkrijgbaar in het onderkomen van Heemkundevereniging Sevenum (Mgr. Evertsstraat 11, 5975 BR Sevenum op maandagavond tussen 18.30 en 20.00 uur.

Spinninghe is de Sevenumse tegenhanger van *Horster Historiën*. Als deel 5 in de reeks is in oktober van het afgelopen jaar van de hand van N. Verstegen-Maessen *De Sevenumse scholen, drie en een halve eeuw onderwijs in Sevenum* verschenen. Het boek, uitgegeven op A4-formaat, bestaat uit zes hoofdstukken. Drie daarvan ("De schoolmeester, vóór 1700", "De Sevenumse school in de 18^e eeuw" en "Meester Jan Caspar Poell") hebben betrekking op de periode tot circa 1850. De nadruk ligt echter op het tijdvak ná 1850: meer dan 160 van de 213 pagina's handelen over de afgelopen anderhalve eeuw. Het lager onderwijs staat centraal, maar ook aan bewaarschool en kleuterschool en het vervolgonderwijs (vakonderwijs voor jongens en meisjes en huishoudschool) zijn passages gewijd. Het "Sevenum" uit de titel heeft overigens betrekking op de gelijknamige gemeente: ook voor de ontwikkelingen op onderwijskundig gebied in Kronenberg en Evertsoord is ruim aandacht. Het boek is zeer rijk geïllustreerd en is behalve op archief- en literatuuronderzoek verder onder meer gebaseerd op de uitkomsten van 25 interviews die mevrouw Verstegen-Maessen heeft gehouden.

Met oog voor detail doet de auteur, zelf werkzaam geweest in het huishoudonderwijs, de Sevenumse onderwijsgeschiedenis uit de doeken. Oud-leerlingen zullen mede dankzij de talrijke foto's veel herkenbaars in het boek tegenkomen. Ook als ze geïnteresseerd zijn in de vraag hoe het er tegenwoordig op school aan toegaat, worden ze op hun wenken bediend. Eén hoofdstuk beschrijft namelijk zeer uitgebreid alle onderwijsveranderingen sinds 1985. Voor niet-Sevenummers heeft deze publicatie eveneens meer dan voldoende te bieden. Dit is te danken aan het feit dat de ontwikkelingen veelal in een breder – gewestelijk of nationaal – kader worden geplaatst. Zou ooit de onderwijsgeschiedenis van Noord-Limburg of van het Overkwartier van Gelre te boek worden gesteld, dan levert *De Sevenumse scholen* ongetwijfeld belangrijke bouwstenen.

Een klein puntje van kritiek zou het betrekkelijk spaarzame gebruik van noten kunnen zijn. De gemiddelde lezer zal hier geen bezwaren tegen hebben; toekomstige onderzoekers lopen echter de kans het spoor op een gegeven moment bijster te raken. Dit neemt uiteraard niet weg dat *De Sevenumse scholen* absoluut een verrijking van de geschiedschrijving over Sevenum is.

Wim Moorman

BESTUUR LGOG KRING TER HORST

Voorzitter: De heer drs. M.P.G.M. van den Munckhof
Harrie Driessenstraat 3, 5961 TT Horst. Telefoon (077) 398 1833
E-mail: vdmunckhof@gmx.net

Vice-voorzitter: De heer drs. W.J. Moorman
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606
E-mail: wim.moorman@wanadoo.nl

Secretaris: De heer P.J.T. Vissers
Hertog Willemlaan 16, 5961 TK Horst. Telefoon (077) 398 4140
E-mail: dvissersgeurts@hetnet.nl

Penningmeester: De heer P. Jakobs
De Pelslap 7, 5961 LP Horst. Telefoon (077) 398 5242
E-mail: peter.jakobs@hetnet.nl

Lid: De heer drs. X.C.C. van Dijk
Berkelstraat 16, 5961 JL Horst. Telefoon (077) 465 4354
E-mail: x.van.dijk@raap.nl

Lid: Mevrouw M.E.A.P. Huijs-Oostveen
Molenveldweg 27, 5975 AH Sevenum. Telefoon (077) 467 2299
E-mail: m.huys-oostveen@home.nl

Lid: De heer ing. P.J.M. Jakobs
Gastendonkstraat 15, 5961 JW Horst. Telefoon (077) 398 6873
E-mail: pieter@delocht.nl

* Tot slot

Wist U dat het LGOG-gezinslidmaatschap slechts 7,55 euro kost? Het gezinslid is verder gewoon lid, maar de post ontvangt men slechts eenmaal per adres. Opgave van een gewoon lid of een gezinslid is mogelijk op de website van het LGOG (www.lgog.nl) of door een briefkaartje te sturen aan LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht.

Kopij voor de volgende aflevering van INFO LGOG Kring Ter Horst (nummer 37, september 2007) kunt u inzenden tot 15 augustus 2007 naar het redactieadres: Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606.
E-mail: wim.moorman@wanadoo.nl